

MASARYKOVA UNIVERZITA

Filozofická fakulta

Ústav hudební vědy

Sdružená uměnovědná studia

PROCES UMĚLECKÉ TVORBY

2012/2013 zimní semestr

Hana Králová, UČO 415992

PROCES UMĚLECKÉ TVORBY

Tvorba nebo kreativita pochází z latinského slova „creo“, které znamená tvořit. Také se setkáváme s českým ekvivalentem tvořivost. „*Označuje schopnosti, které umožňují člověku nahlížet na věci z odlišné perspektivy a vytvářet nové hodnoty a alternativy na poli umělecké, vědecké či tvůrčí činnosti. Základní vlastností produktu, vzniklého v kreativním procesu, je nejen originalita, ale i jeho užitečnost a využitelnost v reálném životě.*“¹ Kreativita je někdy definována jako inovace, je to zvláštní soubor schopností, které umožňují tvůrčí činnost. Může to být z hlediska umělecké nebo třeba vědecké činnosti. U osob nebo lidí, kteří tuto činnost provádí, se projevuje vynalézavost nebo vznik nové, originální věci nebo produktu.

Tvorba hraje zásadní roli v naplnění lidské potřeby a rozvoji sama sebe. Výsledkem této práce může být nejen produkt, ale také nová myšlenka. Pro to, aby mohla inovace vzniknout je potřeba vhodné prostředí, kde talentovaný člověk může rozvíjet svoje kreativní myšlení a nápady, a kde je může zpracovávat. Často může být inspirován dalšími talentovanými lidmi, se kterými bude své nápady vyměňovat a tím bude obohacen i on sám.

Tvořivost je komplexem osobních vlastností projevujících se na činnosti člověka. Má dispoziční a procesuální rovinu, tzn. nepozorovatelnou a postřehnutelnou rovinu. Subjektem tvořivosti je jedinec či skupina a objektem může být jakákoli část reality, např. Věc, proces, organismus nebo jiný subjekt. Výsledkem tvořivosti jsou pozitivní kvalitativní změny ve vztazích mezi subjektem a objektem. Změnou na základě produktu tvořivosti je novost, jedinečnost nebo užitečnost.

Kreativita má čtyři druhy. Vnější tvořivost nazýváme exterokreativita, tvořivé sebeutváření je interokreativita, pokud obohacujeme činnost, nazýváme tento proces kreativizací a míra těchto kreativizací je kreativnost.

To, co jedinec vytvoří, nazýváme tvůrčím produktem. K tvůrčím produktům patří produkty z oblasti poznávací (věda a výzkum), materiálově technické (výroba, doprava), umělecké a duchovní, rázu strategické tvorby a charakteru sebeutváření. Tvůrčí produkt také zahrnuje určitá kritéria. Jedná se především o originalitu a

---

¹ CSIKSZENTMIHALYI, Mihaly. *Creativity - Flow and the Psychology of Discovery and Inventio*

progresivitu, užitou hodnotu, pozitivní etický rozměr, smysluplnost, vtipnost, překvapivost a estetičnost.

Důležitou činností při tvořivosti je rozvoj. Pro tento rozvoj je podstatná výchova k tvořivosti, stimulaci tvořivosti, kultivace a facilitace tvořivosti.

Kreativní myšlení je důležité nejen ve výzkumu, ale i v umění. „*Uměním se zabývá řada věd, zejména estetika, dějiny umění, sociologie umění, psychologie umění, literární věda a další specializované obory. Pojem umění je tak široký, mnohotvárný a proměnlivý, že jej podle mnoha odborníků nelze definovat.*“² Pokusy o definici vycházejí buď z vlastností uměleckých děl a činností samých jeho historie anebo jen tvrdí, že umění je to, co za ně určitá společnost pokládá.

Pod procesem umělecké tvorby si můžeme představit téměř cokoli. Malování obrazu, scénáře k divadelním hrám, notám k hudební skladbě, fotografie nebo třeba uspořádání kulturní akce např. koncert. Lidé vidí hotové dílo a nepřemýšlí nad tím, kolik úsilí musel jedinec či skupina osob vynaložit pro tuto tvorbu. Abychom vytvořili opravdu skvostnou věc nebo produkt, potřebujeme především inspiraci. Jenže ta mnohokrát chybí a většinou až v posledních vteřinách nás „políbí múza.“ Někdy se nám podaří ukázat mistrovský kousek jindy je to jen pěkná věc. Dle mého názoru se nejlepší a nejzajímavější věci ukazují v momentě, když jsme tlačeni ke zdi, když máme časově omezenou dobu na tvorbu nějakého díla a zcela tuto situaci definuje motto „*J sme jako olivy, to nejlepší se ze sebe vydáváme tehdy, když jsme drceni.*“³

Do procesu umělecké tvorby patří hodně činností, ne jenom inspirace. Pokud vezmu příkladem uspořádání kulturní akce, nezahrnuje jen vizuální umělecký akt, ale spoustu zařizování okolo toho. Ten, kdo to nezkusil, může soudit, ale bude to, jako kdyby hodnotil chuť jahody a přitom ji nikdy neochutnal. Součástí zařizování v tomto příkladu je také plánování, organizování lidí, rozpočet, propagace projektu a musíme myslet i na rizika, které mohou nastat. Tyto činnosti se netýkají obrazů nebo divadelních dramát. Tam umělecká tvorba probíhá jinak. Nejsou starosti se zařizováním, ale je u této tvorby důležitá inspirace a kreativita.

Proces jako vytváření uměleckého díla nezvládne každý, pokud jedinec nebo skupina osob nebude mít talent, nedokážou vytvořit takové dílo, které by se líbilo, popřípadě

---

² CUMMING, Robert. *Umění*.

³ Autor - Talmud

později zpeněžilo. Jak už jsem se zmínila dříve, při tvorbě může jít i o uspokojení lidským potřeb. Jedinec utíká k tvorbě umění od reality a je spokojený. V této fázi nejde o základní úkony člověka, ale o seberealizaci. V tomto případě může proces tvorby působit jako psychoterapie. Dokončení umělecké tvorby je pro autora jako výhra v loterii. Člověk se pořád vyvíjí a zdokonaluje a pak se může stát i to, že z pouličního kytaristy se stane nejznámější hudebník na světě.

Použitá literatura:

CSIKSZENTMIHALYI, Mihaly. *Creativity - Flow and the Psychology of Discovery and Invention*. New York, 1996

FLORIDA, Richard. *The Rise of the Creative Class. And How It's Transforming Work, Leisure and Everyday Life*. 2002

CUMMING, Robert. *Umění*. Praha : Slovart 2007

DACEY, J. S.; LENNON, K. H.. *Kreativita*. Praha : Grada, 2000